

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Jitky Zavřelové a Petra Mikeše v právní věci žalobce: **Děti Země - Klub za udržitelnou dopravu**, sídlem Cejl 866/50a, Brno, zastoupený Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, zastoupený Mgr. Vlastimilem Škodou, advokátem sídlem Masarykovo nám. 193/20, Děčín, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Ředitelství silnic a dálnic ČR**, se sídlem Na Pankráci 546/56, Praha 4, zastoupené JUDr. Jiřím Hartmannem, advokátem se sídlem Sokolovská 5/49, Praha 8, ve věci ochrany proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti osoby zúčastněné na řízení proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 5. 2021, čj. 15 A 47/2019 - 72,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 5. 2021, čj. 15 A 47/2019 - 72, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 12. 4. 2013 k žalovanému žádost o obnovu řízení ve věci stavebního povolení pro soubor 86 stavebních objektů v části „A – trasa dálnice“ a v části „F – tunel Radejčín“ v rámci stavby „Dálnice D8, stavba 0805 Lovosice – Řehlovice“.

[2] Žalobou podanou dne 14. 3. 2019 se u Krajského soudu v Ústí nad Labem domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného. Dle žalobce byl žalovaný v době podání žaloby nečinný, neboť o žádosti znovu nerozhodl ani téměř rok od právní moci rozsudku ze dne 23. 2. 2018, čj. 1 As 296/2017 - 56, jímž NSS zrušil předchozí rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, spolu s odvolacím rozhodnutím Ministerstva pro místní rozvoj a prvostupňovým rozhodnutím žalovaného o zamítnutí výše uvedené žádosti o obnovu řízení.

[3] Krajský soud žalobě vyhověl a žalovanému uložil povinnost rozhodnout o žádosti žalobce o obnovu řízení do třiceti dnů od právní moci rozsudku.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalovaného a replika stěžovatelky

[4] Osoba zúčastněná na řízení (dále „stěžovatel“) napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[5] Namítá, že rozsudek krajského soudu je stížen vadou řízení, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Krajský soud totiž rozhodl o žalobě dříve, než uplynula výzvou stanovená lhůta, v níž stěžovatel mohl oznámit, zda v řízení bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (§ 34 odst. 2 s. ř. s.). Ačkoli stěžovatel takové oznámení ve lhůtě učinil, krajský soud vydal napadený rozsudek, aniž mu stanovil lhůtu k případnému vyjádření se k věci samé. Neposkytl mu tak dostatečný prostor, aby se mohl seznámit s žalobou a kvalifikovaně se k ní vyjádřit. Na tom podle stěžovatele nic nemění ani skutečnost, že mu krajský soud zaslal žalobu a další vyjádření účastníků již společně s výzvou k případnému oznámení, zda bude v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Tím mu fakticky znemožnil uplatnění jeho práv jako osoby zúčastněné na řízení, zejména práva předkládat písemná vyjádření a nahlížet do spisu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Jelikož NSS rozhodl o zrušení napadeného rozsudku z procesních důvodů, neuvádí z důvodu nadbytečnosti obsah zbylých kasačních námitek.

[7] V replice a triplice stěžovatel doplnil, že splňuje materiální podmínku spočívající v dotčení na právech ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s., neboť by byl dotčen ve svých právech v případě obnovy řízení a je dotčen i napadeným rozsudkem. Postavení osoby zúčastněné na řízení mu příslušelo i z titulu účastníka (žadatele) v původním správním řízení, o jehož obnovu žalobce žádal.

[8] Žalobce uvedl, že stěžovatel nemohl mít v řízení před krajským soudem postavení osoby zúčastněné na řízení, neboť spor na ochranu proti nečinnosti se nedotýká práv a povinností jiných účastníků než žalobce. Práv stěžovatele se netýká ani správní řízení o obnově řízení, na rozdíl od původního řízení o žádosti o stavební povolení, příp. následného řízení o vydání nového rozhodnutí. Odkázal na dvě usnesení Městského soudu v Praze, jež zastavil řízení o žalobě nynějšího žalobce z důvodu zpětvzetí, aniž s nynějším stěžovatelem jednal jako s osobou zúčastněnou na řízení. Navrhl, aby NSS kasační stížnost zamítl.

[9] Žalovaný se ztotožnil s argumentací stěžovatele.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a dospěl k závěru, že je důvodná.

[11] Podle § 34 odst. 1 s. ř. s. *jsou osobami zúčastněnými na řízení osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.*

[12] Podle § 34 odst. 2 s. ř. s. *je navrhovatel povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyzve, aby v průběhu řízení a výzve je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyzváním je pouč o jejich právech. Obdobně předseda senátu postupuje, zjistí-li se v průběhu řízení, že je tu další taková osoba. O osobních údajích, o těchto osobách uváděných, platí přiměřeně ustanovení § 37 odst. 3.*

pokračování

[13] Podle § 34 odst. 3 s. ř. s. *má osoba zúčastněná na řízení právo předkládat písemná vyjádření, nablížit do spisu, být vyzvána na nařízeném jednání a žádat, aby jí bylo při jednání uděleno slovo. Doručuje se jí žaloba, usnesení o přiznání odkladného účinku, usnesení o předběžném opatření a rozhodnutí, jímž se řízení u soudu končí. Osoba zúčastněná na řízení nemůže disponovat jeho předmětem.*

[14] Podle § 34 odst. 4 s. ř. s. *soud usnesením vysloví, že ten, kdo se domáhá postavení osoby zúčastněné na řízení, a podmínky pro to nespĺňuje, není osobou zúčastněnou na řízení.*

[15] Výzva krajského soudu, aby stěžovatel ve lhůtě sedmi dnů oznámil, zda v řízení bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, byla stěžovateli doručena 11. 5. 2021. Posledním dnem této lhůty bylo následující úterý 18. 5. 2021. Stěžovatel soudu oznámil, že bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení 14. 5. 2021. V oznámení ještě uvedl, že toto postavení opírá o skutečnost, že je stavebníkem v řízení, kterého se podaná žaloba týká. Krajský soud vydal napadený rozsudek 18. 5. 2021, tedy poslední den stanovené lhůty, a účastníkům a stěžovateli jej do datových schránek zaslal 21. 5. 2021. V bodu 12 rozsudku uvedl, že stěžovatel se ve věci nevyjádřil.

[16] Nejvyšší správní soud předně nemá pochyb, že stěžovatel je osobou zúčastněnou na řízení ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s. Splňuje totiž materiální podmínku dotčení na právech, neboť jeho práva, jako žadatele o vydání stavebního povolení v původním správním řízení, mohou být přímo dotčena vydáním rozhodnutí podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, zde konkrétně výroku, jímž krajský soud uložil žalovanému vydat rozhodnutí o žádosti žalobce o obnovu řízení ve lhůtě třiceti dnů od právní moci rozsudku (srov. Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 1104 s. ISBN 978-80-7598-479-1, s. 193). Důvody pro případnou obnovu totiž mohou spočívat i v postupu stěžovatele, jemuž tak přísluší právo svůj postup v řízení o obnově hájit. Nic na tom nemění ani skutečnost, že se v nyní projednávané věci jedná o žalobu na ochranu proti nečinnosti žalovaného (rozsudek NSS z 2. 10. 2008, čj. 3 Aps 5/2008 - 282), neboť podstatou sporu je stále otázka obnovy pravomocně skončeného řízení.

[17] Jak plyne z § 34 odst. 3 s. ř. s., osoba zúčastněná na řízení má mj. právo předkládat soudu písemná vyjádření. Toto právo je součástí práva osoby zúčastněné na řízení na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod [přiměřeně nále z 15. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 60/05 (N 123/37 SbNU 555)]. Právo předkládat soudu písemná vyjádření však osoba zúčastněná na řízení nemůže realizovat, pokud se do její dispozice nedostane relevantní podání účastníka řízení, na které má právo zákonem stanoveným způsobem reagovat (rozsudek NSS z 2. 9. 2009, čj. 1 As 41/2009 - 145, bod 72). Toto právo však nemůže náležitě realizovat ani v situaci, kdy k tomu ze strany soudu nedostane odpovídající časový prostor, k čemuž došlo v nyní posuzované věci.

[18] Krajský soud sice stěžovateli spolu s výzvou zaslal i žalobu, vyjádření žalovaného a repliku žalobce, nicméně jej vyzval a stanovil mu lhůtu pouze k tomu, aby oznámil, zda bude v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Hned v poslední den této lhůty pak krajský soud vydal rozsudek. Stěžovatel se tedy sice stihl přihlásit se jako osoba zúčastněná na řízení, nestihl se však již, s ohledem na rychlé vydání rozsudku, k věci vyjádřit. Soudní řád správní sice výslovně nestanoví povinnost soudu vyzvat osobu zúčastněnou na řízení, aby se písemně vyjádřila, z podstaty práva předkládat soudu písemná vyjádření však plyne, že osoba zúčastněná na řízení musí mít reálnou možnost své právo uplatnit. Stanovení odpovídající lhůty se proto nabízí jako nejvhodnější a nejjednodušší řešení. K naplnění tohoto práva by však došlo také v situaci, kdy by soud rozhodl až po určité době od uplatnění práva osoby zúčastněné na řízení, v níž by tato osoba mohla svých práv využít. Krajský soud však rozhodl obratem.

NSS tedy souhlasí se stěžovatelem, že mu krajský soud svým postupem fakticky znemožnil realizovat jeho právo dle § 34 odst. 3 s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). Nezabýval se proto dalšími kasačními námitkami a napadený rozsudek dle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. listopadu 2021

Milan Podhrázký
předseda senátu